

оборотних активів стануть забезпечення безперебійного процесу виробництва і реалізації продукції, оптимізація загального розміру дебіторської заборгованості та забезпечення своєчасної інкасації боргу, посилення контролю за збереженням запасів.

Вдале використання принципів організації оборотних активів забезпечує пошук компромісу між ризиком втрати ліквідності і ефективністю роботи, що зводиться до вирішення таких важливих задач, як забезпечення платоспроможності та прийнятної обсягу, структури і рентабельності активів.

Список літератури

1. Фінанси підприємств: Підручник / Керівник авт. кол. і наук. ред. проф. А. М. Поддєрьогін. 3-тє вид., перероб. та доп. – К.: КНЕУ, 2000. – 460 с.
2. Карбовник А.М. Питання забезпечення обіговими коштами підприємств в умовах сучасної української економіки // Регіональна економіка. – 2000. – № 2. – С.165-168.
3. Мельничук К.С. Управління оборотними активами підприємства як необхідна складова забезпечення їх ефективної діяльності // Наука й економіка. – 2009. – № 4(16). – Т. 2. – С.108-112.
4. Пельтек Л.В., Писаренко С. М. Методологічні аспекти формування системи управління оборотними активами підприємства // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – №1(5). – С. 43-49.
5. Поважний О.С., Крамзіна Н.О., Кваша Ю.В. Особливості визначення сутності та складу поняття «оборотні активи» // Економічний простір. – 2008. – № 12/2. – С.41-52.
6. Сироткин С.А. Оборотные средства и оборотные активы в современной экономике // Региональная экономика и управление: электр. науч. журн. – 2007. – № 1 (9). – С 65.
7. Шурпенкова Р. К., Іваньчук О. Й. Сутність та сонови організації аналізу оборотних активів // Вісник Запорізького національного університету. – 2010. – №3(7). – С. 150-154.
8. Головченко Т.М., Мисловська А.В. Оборотні активи підприємства: сутність, структура та динаміка (на прикладі Херсонської області) // Таврійський науковий вісник. – 2009. – Вип. 63, ч.2. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Chem_Biol/Tavnyv/2009_63_2/63_2_28.pdf.
9. Державний комітет статистики України. Офіційний веб-сайт. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>.
10. Матукова Г.І., Костюченко Д.В. Управління оборотним капіталом підприємства в умовах кризи // Економіка Криму. – 2010. – №1(30). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/Ekonk/2010_30/047_matukova.pdf.
11. Нестеренко С.С. Оборотні кошти в умовах формування ринкової економіки // Науковий вісник Академії муніципального управління. – 2009. – Вип. 7. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Nvamu/Ekon/2009_7/09nssome.pdf.

Одержано 31.03.11

УДК 336.22

Д.С. Насипайко, к.е.н., В.О. Буряк, студ. гр. ФК 08-1

Кіровоградський національний технічний університет

Переваги та недоліки Податкового кодексу України

У статті аналізується Податковий кодекс України, визначаються його основні позитивні та негативні сторони, а також аргументовано необхідність подальшої роботи з його вдосконалення
податки, податкова система, податкова політика, Податковий кодекс

Постановка проблеми та її актуальність. На сьогодні однією з найсуттєвіших і водночас складних проблем є вдосконалення взаємовідносин між платниками податку та державою. Сучасна система оподаткування фізичних та юридичних осіб в Україні

має ряд суттєвих недоліків: слабка соціальна спрямованість податку на доходи громадян, існуюча спрощена система оподаткування доходів юридичних та фізичних осіб, надмірність податкового тягаря, що є однією з причин фінансової нестабільності підприємств, зменшення сукупного попиту та частини податкових надходжень до бюджету. Також велика кількість пільг та постійні зміни податкового законодавства перешкоджають стабільному функціонуванню податкової системи [6, с. 186].

З метою подолання вищенаведених недоліків було розроблено Податковий кодекс України, який набрав чинності 2 грудня 2010 року [1]. Даний законодавчий документ містить багато нововведень, саме тому, нині вся увага уряду, науковців, підприємців та пересічних громадян України спрямована на вивчення та аналіз Податкового кодексу. Даний кодекс покликаний гармонізувати інтереси держави та населення. Відповідно його прийняття – необхідний крок до стабілізації податкової системи України, проте деякі його положення викликають ряд питань та непорозумінь, що і зумовлює актуальність нашого дослідження.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Переваги та недоліки Податкового кодексу України у своїх працях досліджувало багато науковців, зокрема Ю.В. Борисейко [7], Н.А. Вахновська [8], М.О. Змієнко [9], Р.В. Тульчинський [9], О.П. Угровецький [5], О.В.Шкарупа [6] та інші.

Н.А. Вахновська обґрунтувала основні напрямки вдосконалення податкової системи держави у контексті реалізації окремих положень Податкового кодексу [8]. О.П. Угровецький у своїй роботі проаналізував деякі аспекти Податкового кодексу та запропонував шляхи його удосконалення [5, с. 15]. О.В. Шкарупа та А.В. Романченко розглядали недоліки системи оподаткування в Україні [6, с. 185].

Отже, дослідження соціальної складової бюджетної політики як одного із важелів впливу на розвиток суспільства – об'єкт інтересу багатьох дослідників, що черговий раз підтверджує актуальність цієї наукової проблеми.

Мета дослідження полягає в аналізі положень Податкового кодексу України, а саме: визначенні переваг та недоліків і наданні рекомендацій щодо його покращення.

Виклад основного матеріалу. Проблема оподаткування в усі часи була надзвичайно актуальною, адже саме податки є тим джерелом надходження коштів до державної скарбниці, без якого неможливо уявити процвітаючу та стабільну країну [9].

За ринкових умов господарювання роль податків як основного джерела поповнення доходів державного бюджету, а також знаряддя регулювання соціально-економічних процесів у суспільстві зростає. Приклад розвинених країн Заходу свідчить, що податки можна ефективно використовувати і на благо громадян. Для виконання цих завдань система оподаткування повинна мати міцну наукову базу та кваліфікованих фахівців на всіх рівнях. На сьогодні ж вітчизняна діюча система оподаткування повною мірою не може забезпечити реалізацію ні цілей державної політики, ні прав та цілей платників податків [6, с. 187].

Загалом з самого початку побудови податкової системи України Закон України «Про систему оподаткування» від 25 липня 1991 року № 1251-ХІІ був фіскально орієнтований. Податкова система почала набувати конфіскаційного характеру. Сучасна податкова система позбавлена стимулюючої основи, яка в нинішніх умовах розвитку повинна розкриватися у взаємозв'язку усіх основних функцій оподаткування [8].

Податковий кодекс України було прийнято 02.12.2010 р. Він регулює відносини, що виникають у сфері справляння податків і зборів, зокрема, визначає вичерпний перелік податків та зборів, що справляються в Україні, та порядок їх адміністрування, платників податків та зборів, їх права та обов'язки, компетенцію контролюючих органів, повноваження і обов'язки їх посадових осіб під час здійснення податкового контролю, а також відповідальність за порушення податкового законодавства [1].

Проаналізувавши зміст прийнятого Податкового кодексу, можна виділити таке позитивне зрушення податкової системи як скорочення кількості податків і зборів та зниження податкового тиску на економіку. Так, замість 28 загальнодержавних та 14 місцевих обов'язкових платежів, що були закріплені Законом України «Про систему оподаткування» [3], Податковим кодексом запроваджено відповідно 18 та 5 платежів.

Стаття 9 даного кодексу визначені наступні загальнодержавні податки та збори:

1. Податок на прибуток підприємств.
2. Податок на доходи фізичних осіб.
3. Податок на додану вартість.
4. Акцизний податок.
5. Збір за першу реєстрацію транспортного засобу.
6. Екологічний податок.
7. Рентна плата за транспортування нафти і нафтопродуктів магістральними нафтопроводами і нафтопродуктопроводами, транзитне транспортування трубопроводами природного газу та аміаку територією України.
8. Рентна плата за нафту, природний газ та газовий конденсат, що видобуваються в Україні.
9. Плата за користування надрами.
10. Плата за землю.
11. Збір за користування радіочастотним ресурсом України.
12. Збір за спеціальне використання води.
13. Збір за спеціальне використання лісових ресурсів.
14. Фіксований сільськогосподарський податок.
15. Збір на розвиток виноградарства, садівництва і хмелярства.
16. Мито.
17. Збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на електричну й теплову енергію, крім електроенергії, виробленої кваліфікованими когенераційними установками.
18. Збір у вигляді цільової надбавки до діючого тарифу на природний газ для споживачів усіх форм власності.

Стаття 10 даного кодексу визначає такі місцеві податки та збори:

1. Податок на нерухоме майно, що відрізняється від земельної ділянки.
2. Єдиний податок.
3. Збір за здійснення деяких видів підприємницької діяльності.
4. Збір за місця для паркування транспортних засобів.
5. Туристичний збір [1].

Як бачимо, перелік істотно відрізняється від того, що існував раніше. Перш за все це викликано тим, що деякі податки тепер просто не справлятимуться. Прикладом таких платежів є комунальний податок і податок на рекламу, ринковий збір, збір за право використання місцевої символіки та збір за видачу дозволу на розміщення об'єктів торгівлі: за періоди після 01.01.2011 р. їх сплачувати не потрібно.

Іншу частину обов'язкових платежів просто названо по-іншому. Причому у деяких випадках зміна назви має істотне значення внаслідок зміни порядку сплати податку (наприклад, податок з власників транспортних засобів, замінено збором за першу реєстрацію транспортного засобу; нова назва цього платежу говорить сама за себе). В інших випадках – це більше нагадує формальне перейменування податку, що принципово не змінює по суті (наприклад, плату за торгові патенти названо збором за здійснення деяких видів підприємницької діяльності).

До 2015 року скасовано буде ще один державний та два місцевих збори, таким чином кількість державних місцевих платежів складе 17 та 3 відповідно.

Наступним позитивним моментом Податкового кодексу є те, що за порушення податкового законодавства за період з 1 січня по 30 червня 2011 р. штрафи

застосовуватимуться у символічному розмірі – 1 грн., а для платників податку на прибуток і тих, хто перейшов з єдиного податку на загальну систему, вони взагалі не застосовуються за порушення.

Позитивним напрямком податкової реформи стало зменшення ставки податку на прибуток з 2011 року із 25 до 19%, потім адекватно з 2014 року до 18%, а потім до 17%. Податок на додану вартість з 2014 року знизиться із 20 до 17%.

Одночасне зниження ставок податку на прибуток підприємств та ПДВ (до кінцевих значень) призведе до падіння доходів державного бюджету. У Податковому кодексі не обумовлено компенсаційні джерела, які дозволили б покрити втрату доходів.

Сумнівним, також, з точки зору доцільності та ефективності є положення стосовно зниження ставки ПДВ. Даний податок є одним з непрямих податків, тому фактичним суб'єктом оподаткування є кінцевий споживач, а не підприємство, що його сплачує. Таким чином, зниження ставки ПДВ до 17% в умовах гострого дефіциту ресурсів не є оптимальним з точки зору економічної ефективності. Необхідно зосередитися на зниженні імпліцитної ставки податку на прибуток і лише за наявності ресурсів переходити до зниження ставки ПДВ, але в довгостроковій перспективі.

За даними дослідження Paying Taxes 2010, середньостатистичне українське підприємство протягом року сплачувало 147 податків та платежів, що є найгіршим показником у світі (183 місце). Для порівняння, у Росії кількість платежів складає – 11, Польщі – 40, Чехії – 12, Білорусі – 107, Грузії – 18, США – 10, Франції – 7. Більша частина податків та внесків (96 %) в Україні пов'язана з оподаткуванням праці [8].

Доцільно здійснити порівняння умов сплати податків передбачених вітчизняним Податковим кодексом з податковим законодавством інших країн, для прикладу візьмемо Грузію (табл 1).

Таблиця 1 – Порівняння законодавства, що регулює сплату податків Грузії та України

Показники	Грузія	Україна
Кількість податків	5 (прибутковий, на прибуток компаній, ПДВ, на майно та акциз)	18 загальних та 5 місцевих
Сумарний податок на заробітну плату	20% (прибутковий податок)	40% (складається з єдиного соціального платежу та прибуткового податку)
ПДВ	18%	20%
Податок на прибуток компаній	15%	23%
Податкові пільги для окремих видів бізнесу	Ні	Так
Митне законодавство	Митний кодекс (255 статей) Планують ліквідувати: залишиться лише Податковий кодекс	Митний кодекс (432 статті)
Кількість ставок імпортного тарифу	2 (максимальна ставка 12%). Прописані у Податковому кодексі	38 (максимальна ставка 50%). Описані в Законі України «Про митний тариф» (1368 сторінок)
Середній тариф на імпорт сільськогосподарської продукції	9,8%	23,4% (рекорд Європи і СНД)
Прибутковий податок об'єднаний із соціальним	Так	Ні
Місце в рейтингу (легкості ведення бізнесу) DoingBusiness-2011	12	145

Дані представлені у таблиці свідчать про надмірну складність та громіздкість податкового законодавства нашої держави, що в свою чергу ускладнює ведення бізнесу

про, що свідчить 145 з 183 місць у всесвітньому рейтингу легкості ведення бізнесу. Також дані таблиці демонструють функціонування надто високих податкових ставок, які у поєднанні з несприятливими економічними процесами спонукають до переходу легально діючих суб'єктів господарювання у тіньовий сектор. Ці процеси відповідно зумовлюють зменшення кількості податкових надходжень, збільшення чисельності осіб зайнятих у тіньовому секторі, які отримують заробітну плату «у конвертах», зменшення офіційного ВВП та інші негативні тенденції.

Одним з недоліків Податкового кодексу України є відсутність визначення поняття «прибуток. Відповідно до Податкового кодексу України, до доходів від операційної діяльності включаються доходи від реалізації товарів, виконаних робіт, наданих послуг, причому немає жодної згадки про реалізацію продукції, що є одним з упущень законотворців. На нашу думку дані положення, викладені у Податковому кодексі України є помилковими, оскільки поняття операційних доходів значно ширше ніж зазначене. До операційних доходів, зокрема, включаються: доходи від реалізації оборотних активів, доходи від операцій з іноземною валютою, дохід від операційної оренди активів, одержані штрафи, пені неустойки, відшкодування раніше списаних активів, дохід від списання кредиторської заборгованості, інші доходи операційної діяльності. Таким чином, поняття операційної діяльності за П(С)БО не відповідає аналогічному поняттю в Податковому кодексі.

Податковим кодексом створені несприятливі умови для малого бізнесу. У частини населення складається враження, що на сьогодні вирішили ліквідувати дрібний бізнес. Глава 1 розділу 14 чітко передбачає, що таке фізичні особи-підприємці, тобто малий бізнес і з 2016 року, згідно з цим кодексом, таких підприємців-фізичних осіб уже не має бути, бо навіть самого визначення не буде існувати у Податковому кодексі.

Малий та середній бізнес у країнах ЄС становлять основу соціально-економічного розвитку. В ЄС знаходиться більше ніж 20 млн. підприємств малого та середнього бізнесу, що дають більше половини загального обороту та доданої вартості. Також кількість зайнятого населення на цих підприємствах сягає 70%. Малий бізнес у Європі стимулює розвиток конкуренції. Ефективність економіки ЄС прямо залежить від успішної діяльності малого та середнього бізнесу [4, с.57]. В Україні ж складається незрозуміла ситуація стосовно середнього та малого бізнесу зокрема. На противагу стимулюванню розвитку, держава ускладнює його діяльність та спонукає виникненню ситуації, коли малий бізнес має не функціонувати, а просто таки «виживати».

Відповідно до Закону України «Про державну підтримку малого підприємництва» [2] юридичні особи – суб'єкти підприємницької діяльності будь-якої організаційно-правової форми власності, у яких середньооблікова кількість працюючих за звітний період не перевищує 50 осіб, а обсяг річного валового доходу – 500 тис.грн., мають право користуватися спрощеною системою оподаткування. У Податковому кодексі спрощена податкова система та фіксований сільськогосподарський податок зберігаються, але вони обмежені цілим переліком заборон, зокрема, спрощеною системою оподаткування забороняється користуватись 20 категоріям підприємств, починаючи від аудиторів і закінчуючи особами без громадянства. І при чинних сьогодні нормах закону про спрощене оподаткування цим режимом оподаткування користуються відносно невелика частина суб'єктів малого підприємництва [5, с.17].

Доцільно запровадити диференційоване оподаткування ПДВ на окремі групи товарів, що рівнозначно наданню податкових пільг певним галузям. Також доцільно було б звільнити від оподаткування прибутку (повністю або частково), ту частину прибутку, яка направлятиметься на інноваційну діяльність

Висновки. Податковий кодекс є передумовою виконання завдань податкової реформи і кроком на шляху до створення більш досконалої системи оподаткування. Податковий кодекс має ряд переваг: зменшення кількості податків, зниження певних податкових ставок, символічну плату за порушення Податкового кодексу у першому

півріччі тощо. Проте не зважаючи на ці переваги, даний законодавчий документ має низку серйозних недоліків (негативні умови оподаткування для середнього та особливо малого бізнесу, суперечність певних його положень П(С)БО, невизначеність поняття «доходи» тощо). Таким чином, навіть ці окремі зауваження щодо Податкового кодексу свідчать про необхідність подальшої роботи над його вдосконаленням.

Список літератури

1. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року №2755-VI зі змінами та доповненнями від 01 січня 2011 року.
2. Закон України «Про державну підтримку малого підприємництва» 19 жовтня 2000 року №2063-III зі змінами та доповненнями від 07 жовтня 2008 року.
3. Закон України «Про систему оподаткування» від 25.06.1991 р. №1251-XII (втратив чинність).
4. Карамішева Г.М., Новікова А.Г. Проблеми кредитування малого та середнього бізнесу в умовах посткризового стану економіки // Часопис економічних реформ. – 2011. – №1. – С.54-59.
5. Угровецький О.П. До окремих питань проекту Податкового кодексу // Держава та регіони. – 2009. – №3. – С. 15-17.
6. Шкарупа О.В., Романченко А.В. Аналіз проблем та напрямків удосконалення системи оподаткування в Україні // Механізм регулювання економіки. – 2010. – № 1. – С. 185-191.
7. Борисейко Ю.В. Доходи в податкових кодексах України та Російської федерації: переваги і недоліки // Проблеми теорії та методології бухгалтерського обліку, контролю і аналізу. – 2010. – Вип. 3 (18). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/soc_gum/ptmbo/2010_3/6.pdf.
8. Вахновська Н.А. Податковий кодекс в контексті реформування податкової системи України // Економічний форум. – 2011. – Вип. 1. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Ekfor/2011_1/23.pdf.
9. Тульчинський Р.В., Змієнко М.О. Податкова система України, її недоліки та шляхи реформування // Економічний вісник Національного технічного університету України «Київський політехнічний інститут». – 2009. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://www.nbu.gov.ua/portal/Soc_Gum/Evkpi/2009/88.pdf.

УДК 330.35:001.92.001.76

В. М. Лисенко, ас., К.В. Самсонова, ст. гр. ФК-08-1

Кіровоградський національний технічний університет

Інформатизація в Україні: основні тенденції та проблеми

У статті окреслено роль інформатизації суспільства, її стан та особливості в Україні. Досліджено переваги та недоліки інформатизації українського суспільства для швидшої адаптації держави до глобалізаційних процесів.

інформація, економіка, комп'ютеризація, автоматизація, інформатизація

Постановка проблеми та її актуальність. На сьогоднішній день питання інформатизації належить до одних із найактуальніших в житті суспільства. Процес інформатизації – це явище, яке охопило майже всі сфери діяльності людини і пов'язане із застосуванням новітніх інформаційних технологій. Проблема інформатизації і безпосередньо пов'язана з нею комп'ютеризація всіх сфер людської діяльності є однією з глобальних проблем сучасного світу. Причина тому - нечуване для попередніх епох підвищення ролі інформації, перетворення її в одну з найважливіших рушійних сил